

בית מדרש

בשבילי הפרשה

גיליון שבועי לתלמידי בוגרי וידידי ישיבת מיר

517

פרשת כי תבא תשפ"ב

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD	6:55
Brooklyn, NY	6:45
Chicago, IL	6:38
Houston, Texas	7:07
Johannesburg, S. Africa	5:43
Lakewood/Deal, NJ	6:45
London, UK	6:57
Los Angeles, CA	6:39
Manchester, UK	7:07
Monsey, NY	6:45
Montreal, Quebec	6:45
Passaic, NJ	6:45
Toronto, Ontario	7:07
Yerushalayim	6:08
Zurich, Switzerland	7:18

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

כי תבא

קריאת התוכחה

ע' רמ"א נ"ג י"ט בשם אר"ז מי שהוא שונא לש"ץ לא יעלה לס'ת כשקורא התוכחה. וע' ד"מ קל"ט א' בשם מהר"ל דבקריאת תוכחה של משנה תורה שנאמרה בלשון יחיד יש לחוש לקרות בהן ולכן נוהגים לקרות בהן מי שירצה אבל בתוכחה דאם בחקתי אין לחוש והמנהג לקרות ג"כ שם מי שירצה.

וע' מ"ב תכ"ח י"ז וז"ל מהר"ל הקפיד על מי שעלה לתוכחה דדוקא השמש ששוכרין אותו לזה אין קפידא וכו' ובהרבה מקומות נוהגין שהש"ץ הקורא בעצמו עולה ונכון הוא ואפילו אם הוא כהן יכול לקרות וכו' עכ"ל. וע"ש עוד בב"ה דמה שנוהגין שהקורא בעצמו עולה הוא עצה דלא ליתי לאנצויי, (ומשמע שאם ירצה מישהו לעלות הרשות בידו, אבל במ"ב הביא מהר"ל דמשמע שהקפיד דדוקא השמש ששוכרין אותו יעלה). (ובמ"ב משמע הטעם שאין קוראים לאיש הוא מחשש שלא יעלה ובזה יש קללה שיתקצרו ימיו).

וע"ע מנחת אלעזר ח"א ס"ו שהמנהג שהקורא עולה (וכ"כ המ"ב). והביא שם שהאר"ז היה עולה לתוכחות. והביא כן ממג"א תכ"ח ח' בשם כנה"ג דמנהג ספרד שהיה חכם עולה.

(וע"ש באריכות במה שנהגו באיזה מקומות שאין מברכים על התוכחות, ומשיג ע"ז, והביא ממחנה חיים שמיישב המנהג כי השמש אינו קורא לעולה זה ותמה עליו וכי הברכה תולה בקריאת השמש. וע' הר הכרמל י"ב ושו"מ מהדו"ה ט' דיש שקוראים בלי עולה ובלי ברכה, וע' האלף לך שלמה נ"ט ומנחת אלעזר ח"א ס"ו נגד זה.

וע' מחנה חיים ח"ג א"ח ט"ז שבמונקטש היו קורין פ' התוכחה בלי עולה כלל. (וע"ש מעשה במי שעלה בעצמו ואמר כי הוא היה בעל עבירה כי הניח הס"ת בלי עולה והיה בזיון).

להיות ותגובות בלשה"ק או באנגלית יתקבלו בריצון במייל bishvilehalacha@themir.org - continued on the next page

דברי רבותינו

והיה אם לא תשמע בקול ה' אלקיך (כח,טו)

החולפת וע"ז לעורר את ליבו לכך שבימי הדין תגזר עליו שנה טובה ללא כל הפרעות אלו.

אמר מן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינשטיין זצלה"ה: פלא הוא שכאשר מתעורר באדם ספק על בריאותו ל"ע, הרי שדורש הוא ברופאים ומוציא ממונו וכוחו לברר את מצבו, אך בהתקרב ימי הדין שבהם נגזר על בריאותו של האדם ועל חייו אין הוא מתעורר מכך וצריך לעמול עמל רב כדי לעורר נפשו.

המחשבה שמפריעה לעבודה זו היא שהקב"ה ותרן. אך ע"י שיתבונן האדם בתוכחה שבפרשה יראה באופן מוחשי שהכל ניתן מבורא העולם נותן התורה. שהרי מי יכול לומר דברים נר ראים כאלה? רק מי שיכול להוציאם לפועל! כפי שאכן במשך הדורות התקיימו הקללות ה"י.

כאן רואים אנו את חומר המשפט. התבוננות זו מבטלת את המחשבות כי הקב"ה ותרן, כי "עז מלך משפט אהב". אין המשפט ניתן לביטול.

אלא שהאדם נברא באופן ש'אדם לעמל יולד', שכל עניין רוחני יבוא לו רק בעמל ויגיע, וכמש"א חז"ל "לא יגעת ומצאת, אל תא' מין". עבודת האדם היא לעורר את ליבו ולה' עלות בזכרונו את ההפרעות שעבר בשנה

אך עלינו לדעת כי הקב"ה הבטיחנו "ואתה תמשול בו", האדם יכול לשלוט על יצרו הרע. ע"י שידרוש את ה' ולא ינוח ולא ישקוט מהמל' חמה עם יצרו, ילמד מוסר ויעורר את לבבו יזכה לעמוד בדין ולהכתב ולהיחתם לשנה טובה.

דברי הימים

מתוך הספר "נס ההצלה של ישיבת מיר" שנכתב ע"י תלמיד הישיבה הגאון רבי אלחנן יוסף הרצמן זצ"ל המתאר את חודש אלול בשנחאי בימי סוף מלחמת העולם השנייה:

לאחר כניעת יפן

אלול תש"ה. המאורעות שקרו רק זה עתה: הטלת פצצות האטום על יפן, כניעתה, כיבוש שנחאי בידי צבא סין הלאומנית. האפשרויות שלנו עתה עם סיום המלחמה, באופן טבעי יכלו לעורר התעניינות מסויימת.

המשגיח, מן המשגיח הגאון הרב יחזקאל

כוס תנחומים

הישיבה הק' הוכתה בתדהמה בהלקח בחטף אחד מבני החבורה

הבחור זוסיא יהודה (זושא) היילר ז"ל
בן יבלחט"א הרב מרדכי אהרן שליט"א

הקב"ה ינחם המשפחה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים

בשבילי הלכה
CONTINUED

וע"ע ש"מ ח"ג קע"ז במי ששוכרים אותו לעלות לתוכחה אם יש בזה שכר שבת. ובמ"ב הנ"ל כתב לק רות להשמש ששוכרין אותו לזה, ולכא' כוונתו שהוא השמש כל השנה אלא ששוכרים אותו גם לזה, וא"כ אין בזה שכר שבת.

וע"ב"ה תכ"ח ד"ה בפסקים, נגד אלו שאין רוצים לעלות לתוכחה, וכמו מי שמכסה עיניו שלא יראה המכשול ברה"ר.

וע"לקט יושר עמ' 55 א' מן הבחורים רצה לעלות ולא הניחו הגאון ושלח אחר זקן אחר שהיה בבהכ"נ של הקהל, וקרא אותו זקן וכו' ואחר כך אמר לו מי שברך פלוני בר פלוני בעבור שקיבל עליו תוכחת התורה, בשכר זה יצלהו הקב"ה וכו'.

וע"ס"ח תשס"ו לא יקראו ת"ח לתוכחה מחשש שיתקיים מה שאמר. וע"ש ס"ח תשס"ח שלא יחשוב הקורא על העולה, ומובא במג"א, ומשמע דאם חושב יתקיים.

הוא הדבר הקשה ש"לא הודה עליו משה". התשובה היא, אמרו בתוס' (עירובין כב. ד"ה ארך). "ארך אפים לצדיקים ולרשעים, אפים שוחקות מאריך לצדיקים עד לעתיד, וזעומות לרשעים ומאחר פורענותם לעוה"ב, וגם זה לטובה, שיש להם שהות לחזור בתשרי בה כדמשמע בחלק דהוי נמי לטובה" עכ"ל.

טובה גדולה היא, שכן "חיים" הם מקבלים, ו"מי אשר יחובר אל כל החיים יש בטחון", אפשרות תיקון ניתנת להם, פתח תקוה והצ"ל. החיים הם החסד הגדול ביותר, ולא רק בשעה שעושין מצוות או תשובה שהיא שעה יפה מכל חיי העוה"ב, אלא האפשרות הטמונה בחיי העוה"ז לזכות לחיי עולם היא המחתימה כל שעה בחיי העוה"ז בחותם של "חסד עולם".

ולא זו בלבד, אלא כל העולם שנברא בחסד דכתי' "עולם חסד יבנה" נברא בשביל כל אחד, בין צדיק בין רשע. כל אחד חייב לומר "בשבילי נברא העולם". ולא שנברא פעם, אלא כל יום ויום הבריאה מתחדשת בש"בילו. "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשי

ארך אפים

זו היא מדת "ארך אפים" שב"ג מדות החסד, שעלי' אמרו "ארך אפים" לצדיקים ולרשעים. כדאיתא בסנהדרין (קיא) "תניא, כשעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וכותב "ארך אפים", אמר לפי ניו: רבש"ע ארך אפים לצדיקים, א"ל: אף לרשעים. אמר לו: רשעים יאבדו!"

אדון הנביאים, רועה צאן הקב"ה, לבו אינו שלם עם "ארך אפים" לרשעים, זה לא כשורה בעיניו. וז"ל חז"ל (פסיקתא דר"ב פסקא כו) "אמר ר' יצחק: על הכל הודה משה חוץ מדבר אחד, אמר משה לפני הקב"ה: רבון העולמים, אדם חוטא לפניך ואתה מאריך לו, הוי גובה ממנו מיד! אמר לו הקב"ה: חייך שתצטרך לה".

ומה קושי הי' בדבר? מה איכפת לו למשה אם גם הרשעים נהנים מחסדו של הקב"ה, ההייתה עינו הטובה צרה בהם? ח"ו! אלא היא הנותנת, אילו היתה מדת ארך אפים לרשעים לחובתם, ולו היתה לתכלית האבידום מארץ החיים, לא היתה בזה פליאה ובהדי כבשי דרחמנא למה לך? אבל לא כן היא, זו מדת חסד. אותו "ארך אפים" לצדיקים כ"ר שעים. והנה "לצדיקים" שפיר, שמתוך שאין משתלמין שכון בעוה"ז הם נשכרים אלף מר נים, שמוצאים שולחנם שלם בעוה"ב, ואם היו מקבלים שכר בעוה"ז, הי' נחסר חלקם בעולם הנצח, או שהי' נשאר בהם פגם כל-שהו ח"ו שהיו צריכים למרקו בגיהנם. כל זה נמנע מהם בחסד שמחליף להם ה"ת צער נצחי בצער חולף, וי"פה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז. כדאי הוא להם חסד והנאה לאין קץ. אבל "ארך אפים" לרשעים, שמאריך להם "פנים זעומות" וממתין להם מחרון אפו לשלם פורענותם בעוה"ב, ורגע אחד של יסורים בגיהנם קשה מכל יסורי איוב שבעים שנה כמ"ש הרמב"ן, מה חסד יש כאן? איפה חשבון החסד?

"וידעת כי ה' אלקיך הוא האלקים האל הנאמן שומר הברית והחסד לאוהביו ול-שומרי מצותיו לאלף דור. ומשלם לשר נאיו אל פניו להאבידו לא יאחר לשר נאו אל פניו ישלם לו". (דברים ז, ט—י).

וכתב הרמב"ן: "ועוד תדע וכו' והוא שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצותיו יראי שמו לאלף דור בזרעם, כאשר שמר לך ברית אבותיך. ותדע כי הוא משלם לשונאיו גמול רשעים אל פני כל אחד מהם להאבידו כאשר האביד את המצרים ולא אחר להם. והמדה הזאת אשר הזכיר אמת לעולם, אעפ"י שיש רשע מאריך ברעתו לא יהי' לו כך רק מפני המדה הזאת הנזכרת שהוא שומר החסד, והנה עשה שום טובה שצריך לשלם לו. וכו' וכמו שאמר: אמר ר' מיאשיה מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפיים לרשעים בעוה"ז, שמא יעשו תשובה, או עשו מצות שהקב"ה ישלם שכון לעוה"ז, או שמא יצאו מהן צדיקים, וכו' וכל אלו אינם בכלל שונאיו עכ"ל.

שתי מדות ישנן, או שנכלל ב"אוהביו ושומרי מצותיו", ואז מדת הקב"ה "שומר הברית והחסד". או ח"ו בכלל "שונאיו", ואז המדה "להאבידו". וחיידש הרמב"ן שאפ"י רשע גמור שלא עשה טוב מימיו חוץ מפעם אחת בלבד, יצא מכלל "שר נאיו" ונכנס בכלל "אוהביו" והקב"ה שומר לו את הברית והחסד ומשלם שכרו.

ואפ"י רשע שכל ימיו שרשרת מעשי רצח ואכזריות מאין כמותם, ופעם אחת ויחידה עשה מצוה קלה שלא הבחין בה אדם, ואולי אף הוא עצמו לא הרגיש בעשייתה, כנבוכ דנצר הרשע שבזכות ד' פסיעות שפסע זכה להיות מלך על כל העולם (סנהדרין צו), שמר לו הקב"ה חסד פסיעותיו שעל ידן יצא נבר כדנצר הרשע מכלל "שונאיו" של הקב"ה.

ברא מזכה אבא! השתא דאתית להכי, אחז נמי לא אימני משום כבודו של חזקיהו". נמצא שע"י מדת "ארך אפים" זכו לעוה"ב לנצח נצחים.

ופשר דבר, כי איך יתכן שממקור הרשע יצא ויפרח פרי טהור וקדוש כזה? הא גופא פלאי פלאות! וכבר עמד הנביא ע"כ במדרש (במדבר רבה יט, א) "מי יתן טהור מטמא לא אחד" — כגון אברהם מתרח, חזקיה מאחז, יאשיה מאמון, מרדכי משמעי, ישראל מעובדי כוכבים, העולם הבא מעוה"ז, מי עשה כן? מי צוה כן? מי גזר כן? לא יחידו של עולם?!

למה באה השאלה בצורה כפולה ומשולשת אם לא לגודל עצמתה?! אין זאת אלא גזירת מלך העולם. ואם בינתנו קצרה מהשיג, היד ה' תקצר? הקב"ה בוחן כליות ולב מוצא בתוך תוכו של הרשע הטמא שורש קדר שה שראוי לעשות פרי. וכשם שמצינו לאיך גיסא מש"כ הרמב"ן פ' נצבים על הכתוב: "פן יש בכם שורש פורה רוש ולענה", ופי' שהכר נה על הדורות הבאים, אלא ש"משורש מתוק לא יצא מר" "והוא סוד גדול" עיי"ש. א"כ ה"ה להיפך, משורש מר לא יצא מתוק, ואם יצא אות הוא שלא הי' השורש מר מוחלט. וכן מה שאמרו: "עוה"ב מעוה"ז", גם זה "טהור מטמא".

שינוי: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי העוה"ב" (אבות פ"ד) הרי שטמון בעוה"ז שורש כל חיי העוה"ב.

נמצא, שברשע גמור כאחז, אשר מצד עצמו אין לו חלק לעוה"ב, אך עדיין יש בו ניצוץ של קדושה הראוי להתעלות לאור יקרות כחזקיהו מלך יהודה. לאחר שיזדכך מטומאתו ולא חר שיוסרו כל מעשי רשעו בגיהנם, ישאר בו הניצוץ הטוב ממורק ומצוחצח, ועל ידו יזכה לחיי עולם. ומי גרם לו שהגיע לכך? ארך אפים!

חסד ה"חיים" הוא הגדול בבריאה. "יש קונה עולמו בשעה אחת" — השעה הזאת שנוצ' לה כדבעי, הקנתה לו עולם נצחי. היש אדם שיכול להעריך גודל החסד שבמתן השעה ההיא?! כל שעה כשרה לכך, "מה יקר חסדך"!

שהוא צדיק גמור זוכה לחיים וכן הרשע שדינו נותן לו לשלם שכר טוב בעוה"ז על מעשה הטוב שעשה נכתב ונחתם לחיים. כלומר: פוסד קין לו חיים ושלוש בעושר ונכסים וכבוד. נמצא זה צדיק גמור בדינו, והרשע שהוא רשע גמור מכל צד נחתם לאלתר למיתה, וכן בעל מעשה הטוב שנכשל בעבירה אחת בלבד ונכתב ב"ה למיתה וכו'. ונמצא זה רשע גמור בדינו עכ"ל.

צדיקים ורשעים אלו לא צדיקים ורשעים ממש, אלא אלו שהדין נותן לשלם שכרם ולהאריך חייהם, ואף הרשע היותר גדול, הוא מהצדיקים הגמורים בדין זה. וכן איפי' כא, אפילו הצדיק הגמור אם נכשל בעבירה אחת ונידון למיתה ח"ו, נקרא כאן רשע גמור.

ולפי האמור ש"מפני שלשה דברים הקב"ה מאריך אפים לרשעים בעוה"ז", הרי אם יש תקוה שיחזור בתשובה, הוא נכתב ונחתם בספרן של צדיקים גמורים, לאלתר לחיים. ואף הרשע המאריך ברעתו ומוסיף כל שעה על פשעיו, מ"מ כל עוד יש תקוה שישוּב הרי זה "צדיק גמור". "כי טוב לכלב החי מהאריה המת" - טוב לו לרשע החי. ומה נורא מה שאמרו (קהלת רבה ז טו) "כל זמן שאדם חי הקב"ה מצפה לו לתשובה. מת, אבדה תקותו. שנאמר "במות אדם רשע תאבד תקוה". כל חייו של הרשע כביכול יש תקוה למעלה, הקב"ה חפץ ומיחל לתשובתו, וכותבו משום כך בספרן של צדיקים גמורים לחיים. ובמות הרשע אבדה כביכול תקותו.

זאת ועוד, אפי' אין תקוה שישוּב ושמוץ טוב אין בו, אם יש תקוה שיצאו ממנו בנים צדיקים חסד הקב"ה עליו לכותבו בספרן של צדיקים גמורים.

"שכן מצינו, האריך פנים לאחז ויצא ממנו חזקיה, עם אמון יצא ממנו יאשיהו, שמעי יצא ממנו מרדכי" (שם), עם כל אלו האריך הקב"ה פניו ונתן להם חיים שלא היו ראויים להם אך ורק בגלל הבנים הצדיקים שעתידים לצאת מהם. בא וראה שלא ב"חיים" סתם זכו, אלא ב"נצח". שהרי יש חלק לאחז בעוה"ב בזכות חזקיהו, ולאמון בזכות יאשיהו. כדאי' בסנהדרין (קד). "מפני מה לא מנו את אמון (באלו שאין להם חלק לעוה"ב), מפני כבודו של יאשיהו וכו'.

בראשית" למען הרשעים כלמען הצדיקים. כשם שהעוה"ז חסד לצדיקים העוסקים בתורה ובמצוות, כך הוא חסד לרשעים, כי גם בידם לשוב ולזכות. כדאי הדבר ליצור ולחדש עולם מלא, וכדאי הוא ליברא בעשרה מאמרות למען הרשעים, אף שע"י כן אפשרית תוצאה של "לי-פרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות", אך זאת גורם האדם לעצמו ואשמו בראשו, הקב"ה עושה עמו רק חסד.

גם התורה ניתנה לכל יחיד, לכל ישראל יש חלק המיוחד לו בתורה. מה חלקו? מה שיכול להשיג בה. ברור שאם אינו לומד ולא מקיים נוח לו שלא קיבלה משקיבלה. אך כל עוד שמחובר אל החיים ובידו לשוב לתורה החסד קיים.

אלול ועשרת ימי תשובה עתים הם שקבען הקב"ה, מקור החסד והרחמים, לימי התקרבות בינו לבניו. לכולם! בין לצדיק גמור, בין לבינוני או לרשע גמור, מדה אחת לכולם. מלבד זאת שמאריך הקב"ה אפים לרשעים, מתקרב אליהם בחסד וברחמים. וכולן בכלל! חוץ מזה שנוהגת בו המדה — "ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו", זה שלא נמצא בו טוב מימיו, גם לא תקוה שישוּב ולא צדיק שיצא מחל ציון, שאם יש בו אחת משלש הללו אינו בכלל "שונאיו" אלא בכלל "אוהביו ושומרי מצותיו", כמש"כ הרמב"ן. והרשע הלז שבאמת כולו פשע ורשע ואין תקוה לאחירתו, ככהאי גונא "להאבידו", זה החסד היחיד שנותר עבורו.

אמרו חז"ל (ר"ה טז): "אמר ר' כרוספדאי אמר ר' יוחנן: ג' ספרים נפתחים ב"ה, אחד של רשעים גמורים ואחד של צדיקים גמורים ואחד של בינונים. צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוני תלויין ועומדין מר"ה ועד יוה"כ פ".

וכתב הרמב"ן (ריש שער הגמול): זה שאמר ר' יוחנן: ג' ספרים נפתחים ב"ה, אחד של רשעים גמורים ואחד של צדיקים גמורים ואחד של בינונים. צדיקים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר לחיים, רשעים גמורים נכתבין ונחתמין לאלתר למיתה, בינוני תלויין ועומדין מר"ה ועד יוה"כ פ".

Parashas
Ki Savo

PARSHA PREVIEW

Below is an English adaptation of this weeks' Parsha Preview
which can be heard live every Wednesday at 2:15

Grab the Opportunity!

Harav Hagaon Meir Tzvi Shpitzer Shlita

Hashem commanded Klal Yisrael to write the Torah on stones when they enter Eretz Yisrael, in seventy languages so that it should be legible and understandable by all the nations. The Gemara teaches (Sotah 35) that after Moshe Rabbeinu gave this directive and Yehoshua fulfilled it, the nations were able to read the entire Torah clearly, yet they didn't take that opportunity — and for that, they were punished harshly by being barred from ever becoming, as a nation, the am Hashem.

Tosafos there notes that Hashem already offered the Torah to the nations before Mattan Torah and they refused it then, but we don't find that they were punished as a result. Tosafos explains that initially, that offer wasn't so tempting, because the Torah was not yet written, and comprehending it would require effort. But now the Torah was written, and as such it was offered to them on a silver platter, clear and easy to understand — yet they still didn't take the opportunity. Therefore, they forfeited forever the possibility of becoming the am Hashem.

We see from here that if we utilize the opportunities that Hashem gives us, then we'll get closer to Him, and all will be well. Conversely, if we squander an

opportunity, there is a taanah against us in Shomayim.

Rabbeinu Yonah, in Shaarei Teshuvah, gives a famous analogy to the situation of Yidden in Chodesh Elul, when Hakadosh Baruch Hu offers us the opportunity to do teshuvah, escape from our aveiros, and come closer to Him: A group of prisoners dig a tunnel and escape from their cells, but one prisoner remains behind. When the warden catches him, he beats him, berating him for failing to capitalize on the opportunity to escape.

“Come,” Hakadosh Baruch Hu offers us. “I'll make it easy for you.”

If we grab the opportunity, we're fortunate, but if not, we lose it. In today's generation Hashem has made sefarim readily accessible to us, printed beautifully and available in every language. We have to appreciate and use this opportunity, and not chas v'shalom squander it!

Why the Shame?

Next week, we start staying Selichos, and at the end of Selichos, we say a passuk from Daniel: לָךְ ה' הַצְדָּקָה וְלָנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִים. We express that Hashem is charitable to us, providing us with health, happiness, prosperity,

everything — and we are extremely embarrassed. What, the mefarshim ask, are we embarrassed about? If I were to approach someone for money knowing that he has limited resources, and that he worked hard to make his money and could use it for himself, then I would have reason to be embarrassed. But Hashem has unlimited resources! He can provide everything that every person wants, and He doesn't expend any effort doing so. So why וְלָנוּ בְּשֵׁת הַפְּנִים? What's there to be embarrassed of in approaching Hashem?

R' Moshe Kliers, who was the rav of Teveriah, gives the following explanation.

Everything we have is a function of Hakadosh Baruch Hu's tzedakah. Think about the year that has passed: Hashem has given us family, parnassah, valuable opportunities. He gave us the ability to learn, the ability to see, the ability to walk, to give tzedakah, to daven. But did I use those opportunities? After all that Hashem has given to us, לָנוּ בְּשֵׁת הַפְּנִים — we're embarrassed, for what have we done with these opportunities?

In a similar vein, the Chiddushei Harim interprets the confession of בגדנו, in Vidui, to mean that we betrayed Hashem because He invested so much into us, showering us with constant, abundant kindness, yet after all He gave us, we did not even return the 613 mitzvos.

If Hakadosh Baruch Hu gives you an opportunity and you grab it, then there's a good chance He'll give you another opportunity tomorrow. But if He gave you an opportunity and you didn't use it, not only does it become a taanah against you, as we see in this week's parashah, but Hashem doesn't come back the next day with another opportunity.

We know that Noach emerged from the teivah limping, after being attacked by the lion. Why did he deserve that? The mefarshim explain that Hashem instructed Noach build a teivah and then He told him to enter it, but Noach tarried and didn't enter the teivah immediately. "I gave you legs," Hashem said, "and I gave you a mitzvah to do, but you didn't use the opportunity to use your legs for the mitzvah? I'll take away that ability."

Every talent and ability that Hakadosh Baruch Hu gives us, if we utilize it, we receive more of that talent. But if we misuse it, or fail to use it, He takes it away.

Use It, or Lose It

Similarly, when Moshe Rabbeinu first erected the Mishkan, he waited for a response from Shomayim, but nothing happened; no fire descended. He dismantled the Mishkan, and tried again the next day, but again there was no response. This continued for seven days in a row: Moshe Rabbeinu, with all his zechusim, put up the Mishkan, but the Shechinah did not come down, until day eight.

What was the reason for this delay? And why was Moshe Rabbeinu punished in this way?

The Midrash explains that when Hakadosh Baruch Hu appeared to Moshe Rabbeinu and commanded him to speak to Pharaoh, Moshe Rabbeinu refused. He had good reasons, of course, and said וְשָׁלַח נָא בְיָדִי תִשְׁלַח, but the bottom line was that for seven days he declined to fulfill Hashem's instruction to him. In response, Hashem said, "You didn't use the talents I gave you? Correspondingly, for seven days, I will take those abilities away from you." That is why the Shechinah waited seven days to descend.

After R' Chaim of Volozhin traveled to attend the wedding of his son R' Itzele, he returned to Volozhin and found that the sefer Torah in the yeshivah had been stolen, so they could not hear Krias HaTorah. Immediately, R' Chaim identified why this had happened. While he was traveling, he had stopped in a certain town, where he could have gone to a shul to hear Krias HaTorah. But there was a rav with him who was very influential, and he said, "No, it's too much effort, and we can't be sure that there's a sefer Torah anyway." So they did not hear Krias HaTorah that day. Because they didn't hear Krias HaTorah in a town where there was a sefer Torah, when they returned to Volozhin, the sefer Torah was stolen and they were denied the opportunity to hear Krias HaTorah.

When I came to Eretz Yisrael many years ago, Rav Shach was already old, but he was functioning very

well, and could still walk, speak, and hear well. But one thing failed him: his eyesight. He would say, why is this happening to me? The rest of his body wasn't aging like that, so why was his eyesight so terrible? He answered that he was being punished, because during World War I, he had to run away from the battlefield, so he fled from his yeshivah to a beis midrash in another town. During the day, he learned, but he didn't learn at night — and for that, he said, Hashem was upset at him: "I gave you eyesight, and you were able to learn, but you didn't learn, so now I'm denying you the ability to see."

"Why didn't you learn at night?" his grandson asked him.

He responded that he couldn't learn because he didn't have a candle, so instead he went to sleep in the shul.

"Then why should you be punished?" his grandson continued. "You couldn't learn!"

"Had it been important enough to me to learn," Rav Shach replied, "I could have asked the gabbai for a candle, but I was too embarrassed to ask. Yet when it

came to food, I was desperately hungry, and once a day I had to muster the courage to ask someone in town to please give me some food. It was important enough for me to eat that I managed to overcome my shame and ask for food — but to use my eyes to learn another Tosafos wasn't important enough to me that I should ask for candle. Hashem gave me the opportunity then, but I didn't use it, so now I'm being punished."

Every one of us has been blessed with a year of Hashem's benevolent kindness: לָךְ ה' הַצְדָקָה. Are we going to come on Rosh Hashanah and Yom Kippur and say וְלָנוּ בִשְׁתַּת הַפְּנִיִּים, we're embarrassed that we didn't use the opportunity, and who knows whether Hashem will grant us with another year of opportunity? Or are we going to recognize the opportunities and talents that Hashem has given us and use them to their utmost?

If we do, then b'ezras Hashem we will be granted a year of health, happiness, and prosperity.

כתיבה וחתימה טובה.

This week's Bishvilei Haparsha is sponsored by:

613MED

Medical Supply Chain Solutions

The following is a preview of the new sefer, Inzelbuch Family Edition of *Rav Nosson Tzvi Speaks*, a English translation of the weekly Erev Shabbos Sichos delivered by the Rosh Hayeshiva zt"l around his dining room table. The sefer will *iy"H* be released this week by Artscroll.

פרשת כי תבוא

Parashas Ki Savo

An Expression of Gratitude

לקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אליהך נתן לך.
You shall take of the first of every fruit of the ground that you bring in from your Land that Hashem, your God, gives you (Devarim 26:2).

Recognizing the Good

The foundation of the mitzvah of *bikkurim* is expressing gratitude to Hashem. When a person carries that precious first fruit of his crop to the Beis HaMikdash, he recalls that these fruits — along with all other delights of Olam Hazeh — are gifts of His Creator, and this insight fills him with profound sentiments of gratitude to Hashem. The mitzvah of *bikkurim* thus illustrates the overriding imperative of *hakaras hatov* to Hakadosh Baruch Hu for the countless miracles and wonders that He performs for us every moment of every day, and conversely, the gravity of spurning His everlasting kindness. Moreover, just as the mitzvah of *bikkurim* highlights our obligation to feel and express gratitude to Hashem, it likewise points to our moral duty to express appreciation to our fellow man.

Some believe that *hakaras hatov* means repaying a kindness to another, yet its true definition is actually discerning the kindness that someone did on your behalf, and this recognition is truly the greatest recompense that the giver can receive from the recipient. The same applies to the *hakaras hatov* that we owe Hakadosh Baruch Hu; the very recognition of the kindness that He performs for us every hour of every day is the ultimate manifestation of *hakaras hatov*.

Gratitude for Teshuvah

We are currently at the height of the days of mercy and atonement, when Hakadosh Baruch Hu showers Klal Yisrael with love and closeness and grants us the process of *teshuvah*.

Rabbeinu Yonah writes (*Shaarei Teshuvah* 1:1): "Among the great kindnesses that Hashem bestows upon His creations is preparing for them a path to rise from their lowly actions and flee the abyss of sin ... And if they sinned greatly and rebelled against Him, He still does not close the doors of repentance to them."

Teshuvah is an unparalleled gift from Hakadosh Baruch Hu. *Kovetz He'aros (Yevamos Ch. 21 §24)* notes that whereas the repentance of a gentile takes effect at the time that he repents and impacts his future so that he will not be punished in Olam Hazeh, the repentance of a Yid works retroactively as well, erasing his misdeeds as if he never sinned at all.

This is an incredible idea, as logic dictates that a person who sinned and rebelled against Hakadosh Baruch Hu should be undeserving of any clemency. Yet Hakadosh Baruch Hu, Who is a loving and compassionate Father, bequeathed to His children the priceless gift of *teshuvah*, which uproots sins retroactively at their source, and we must value this deeply.

Let us examine why Hashem saw fit to create the power of *teshuvah* and what we can learn from His ways. Man experiences many ups and downs throughout life, and can be considered "alive" during his good periods and "dead" during his difficult periods. His temperament and feelings shift constantly, especially since the *yetzer hara* baits him day and night. Yet man's duty is to choose life — וּבְחַרְתָּ בַּחַיִּים — and this is a recurring choice that presents itself every day anew. It's a choice we face every morning as we recite *Modeh Ani*, and a choice we face before every *tefillah*, and during every moment of life.

The novelty of *teshuvah* is not that a sinner can erase his sins, as this is but a consequence of *teshuvah*. Rather, it is the fact that a person who sinned previously, but now faces new choices at each and every juncture, can still choose the proper path. And it is this choice and yearning for spiritual life that bring about the erasure of his sins.

Had the world been created for life in Olam Hazeh alone, there would have been no purpose in the concept of *teshuvah*. Yet man's purpose in this world is to prepare for Olam Haba, as Chazal teach that this world is compared to a corridor to Olam Haba (*Avos 4:16*). Life in this world is about choosing between good and evil: If man chooses good, then he merits to enter Olam Haba — which is the ultimate objective of *teshuvah*.

The Chofetz Chaim, we know, was once visited by a wealthy man who was appalled by his humble abode and meager furniture, which consisted of little save for a table, some chairs, a bed, and bookshelves.

"Rabbi," asked the man, "where are all your furniture and belongings?"

The Chofetz Chaim responded with a question of his own. "And where are yours?"

"I am traveling," the guest answered, "and I brought along only my bare necessities. At home, I have everything."

The Chofetz Chaim answered, "I am also a guest in Olam Hazeh, and my treasure houses await me in Olam Haba."

This is the embodiment of "choosing life," and for this we were granted the power of *teshuvah*, for which we must express our gratitude to Hakadosh Baruch Hu.

Gratitude for Spiritual Bounty

The common assumption is that we owe Hashem gratitude for material blessings only. People can easily appreciate health, livelihood, and the children Hashem gave them, but they tend to think that their spiritual acquisitions — namely, Torah and mitzvos — are their own, and that they have no obligation of *hakaras hatov* for this. Some people actually feel that *they're* owed a debt of gratitude for waking up every morning to daven!

A little thought can go a long way in helping to develop *hakaras hatov* for spiritual matters. If we thank Hashem for the countless material gifts that He showers upon us constantly, then certainly we must contemplate and identify His kindness in granting us opportunities to easily acquire eternal life. All it takes for a person to achieve this level of genuine gratitude is some thought and reflection.

The privilege of numbering among those who learn Torah and toil in the word of Hashem is a gift of epic value, and our obligation of *hakaras hatov* is even more pronounced because Hashem simultaneously grants us health, *parnassah*, and children. Especially during these days of Elul when we can so easily draw additional bounty to the world, how can we not open our hearts to repent to Hashem and express our gratitude to Him for the gift of these days?

Candle-lighting in the Mishkan

The theme of *hakaras hatov* is also evident at the start of *Parashas Beha'aloscha*, which follows the description of the generous *korbanos* offered by the *nesi'im*. Rashi, citing Chazal, asks (*Bamidbar 8:2*): "Why was the topic of the Menorah juxtaposed with the topic of the *nesi'im*? Because when Aharon saw the inauguration of the *nesi'im*, he felt badly about it, for neither he nor his *shevet* was with them in the inauguration. Hakadosh Baruch Hu said to him: 'I swear [that] your [role] is greater than theirs, for you kindle and prepare the lamps.'"

The Ramban (ibid.) is puzzled by this, as he writes:

It is not clear to me why [Hashem] consoled [Aharon] with candle-lighting, and did not console him with the *ketores*, [which is offered] every morning and night ... or with all *korbanos*, the *minchas chavitin*, or the *avodah* of Yom Kippur, which is permissible only [when performed] by the [Kohen Gadol] who enters the Holy of Holies when he is completely sanctified, stands in His sanctuary to serve Him, and recites a blessing with His Holy Name; [and the fact that] his entire tribe [are privileged to] serve Hashem.

He answers that this *pasuk* alludes to the Chanukah lights kindled by Aharon HaKohen's descendants, the Chashmonaim.

Yet Rashi implies that the lighting of the Menorah in the Mishkan features a unique element that is not found in the *ketores* or any other *avodah* in the Beis HaMikdash, which is why Hashem consoled Aharon HaKohen by telling him, "Your role is greater than theirs."

What was so remarkable about lighting and preparing the lights of the Menorah?

The Rosh Yeshivah R' Chaim Shmulevitz¹ explains that lighting the Menorah was an expression of Bnei Yisrael's *hakaras hatov* to Hakadosh Baruch Hu. This quality was exclusive to the *avodah* of lighting and preparing the flames of the Menorah, as we do not find that the purpose of any other *avodah* was to show gratitude to Hashem. The Midrash below explains that when the Kohen lit the Menorah, Bnei Yisrael repaid Hashem, so to speak, for illuminating their path for forty years in the Wilderness, and it was this privilege of serving as Bnei Yisrael's emissary in expressing gratitude to Hakadosh Baruch Hu that soothed Aharon.

The Midrash states (*Bamidbar Rabbah* 15:5):

The Jewish people said to Hakadosh Baruch Hu: "Ribbono Shel Olam, You tell us to illuminate before You; [but] You are the Light of the world" ... Hakadosh Baruch Hu said to them: "Not that I need you[r light], but you should illuminate for Me just as I illuminated for you. Why? To elevate you before the nations, so they should say, 'See how Yisrael illuminates for the One Who illuminates the world.'"

To what can this be compared? To a seeing person who walks on the road together with a blind man. When they enter the house, the seeing person tells the blind one, "Light a candle for me to illuminate for me." Says the blind man, "In your kindness, when we walked along the way, you supported me; until we entered the house, you were the one escorting me. And now you tell me, 'Light a candle for me and illuminate for me?'"

Replied the seeing man: "So you would not be indebted to me for escorting you along the way, I told you, 'Illuminate [the room] for me.'"

The seeing man is Hakadosh Baruch Hu, and the blind man is Yisrael ... Hakadosh Baruch Hu led [Bnei Yisrael] and illuminated their path for them [in the Wilderness], as it is written, וְהָיָה ה' הוֹלֵךְ לְפָנֵינוּ יְיָקָם, *Hashem went before them by day* (*Shemos* 13:21). When the Mishkan was complete, Hakadosh Baruch Hu called to Moshe and told him, "Illuminate for Me," as it is written, וְכִשְׁלַמְתָּ אֶת הַמִּשְׁכָּן, *When you kindle the lamps* (*Bamidbar* 8:2), in order to elevate you.

This Midrash teaches that the mitzvah of lighting the Menorah was, in fact, an expression of Bnei Yisrael's *hakaras hatov* to Hashem for illuminating their path in the Midbar. Hashem promised Aharon HaKohen, "Your role is greater than theirs, for you kindle and prepare the lamps," as the special *avodah* of preparing the Menorah's lights represented Bnei Yisrael's recognition of Hashem's everlasting kindness and symbolized a form of repayment for it. Moreover, this mitzvah endures forever, in the form of the Chanukah of the Chashmonaim, even though all other aspects of the *avodah* have ceased. This is why the lighting of the Menorah in the Mishkan surpassed the *ketores* and other forms of *avodah* in the Beis HaMikdash.

Another lesson we can glean from the words of Chazal is that *hakaras hatov* is so essential that a person must express gratitude even when the benefactor derives no pleasure or benefit from it. Indeed, Hashem has nothing

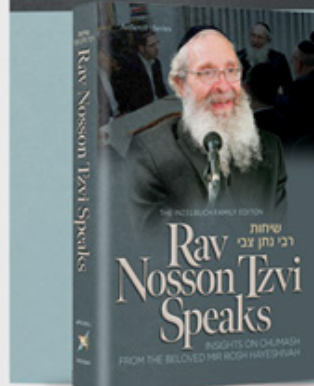
¹ Siches Mussar, *Hakaras Hatov*.

to gain from Bnei Yisrael's appreciation, yet He still commands us to light the Menorah, because the gratitude expressed by the beneficiary to the benefactor is an end in and of itself.

This concept of *hakaras hatov* is one of the core foundations of the *avodah* in the Beis HaMikdash, as reflected in both the mitzvah of *bikkurim* and the lighting of the Menorah, and it is likewise an essential aspect of man's personal *avodah* each and every day of life. When a Yid rises in the morning, he proclaims, הַיָּה אֵל לְקַדְּשׁ קִלְקָוִי, *I thank You, Hashem, a Living and Existing King*, even though he is still lying in bed and has not even washed his hands! Chazal instituted this brief *tefillah* apart from the regular order of prayer to instill within us the importance of *hakaras hatov* — for as soon as a person opens his eyes in the morning, he must express gratitude to Hashem for His limitless kindness in restoring his *neshamah* to his body.

Hashem should help us to appreciate the kindnesses that others do for us, and to recognize the infinite gifts that He showers upon us every moment of every day, especially during these days of mercy and atonement.

Feel his warmth and love.
Experience his ahavas Torah.
Listen to Rav Nosson Tzvi once again.

Rav Nosson Tzvi Finkel's talmidim fondly recall the special atmosphere of the Mirrer Rosh Yeshiva's Erev Shabbos shmuessen, when, with his trademark smile and delight in Torah, he would share thoughts on the parashah and personal insights on life. Now, these shmuessen have been carefully chosen and adapted for print.

As we read these beautifully thought-out pieces, we are treated not only to Rav Nosson Tzvi's chiddushim, but also to those of his rebbeim, Rav Chaim Shmulevitz and Rav Chaim Kanievsky, whose teachings influenced him so greatly.

EXCLUSIVE OFFER FOR YOU:

SAVE 10% + FREE SHIPPING IN THE USA
USE CODE: MIRFREE